

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ТРАНСПОРТНОГО
БУДІВНИЦТВА
(ПФКТБ)**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ в. о. директора Полтавського
фахового коледжу транспортного
будівництва

25 лютого 2026 року № -А

**ПОЛОЖЕННЯ
про організацію інклюзивного навчання**

1. Загальні положення

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання (далі – Положення) в Полтавському фаховому коледжі транспортного будівництва (далі – Фаховий коледж) регламентує організацію навчання студентів з особливими освітніми потребами (далі – студенти), а також формування в закладі освіти інтегрованого освітнього середовища шляхом упровадження комплексу заходів, що забезпечують повноцінне залучення таких студентів в освітній процес для здобуття ними освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, Законів України „Про освіту”, „Про фахову передвищу освіту”, „Про повну загальну середню освіту”, „Про соціальні послуги”, „Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні”, постанови Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2020 р. № 1289 „Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами для навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти”, постанови Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021 р. № 1321 „Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання в закладах фахової передвищої освіти”.

1.3. Фаховий коледж надає освітні послуги студентам з особливими освітніми потребами на рівній основі з іншими студентами, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального та майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності всіх студентів з особливими освітніми потребами, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну

психолого-педагогічну оцінку розвитку студента з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються в таких значеннях:

1.4.1. Інклюзія – процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності студентів у навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку, або процес реального залучення студентів з особливими освітніми потребами до освітнього процесу у Фаховому коледжі, або особлива система навчання, яка професійно підтримує індивідуальний підхід до студентів усіх нозологій, відповідно до їх освітніх потреб.

1.4.2. Інклюзивне навчання – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

1.4.3. Студент з особливими освітніми потребами – особа, яка здобуває освіту в закладах фахової передвищої освіти та потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі і має право на:

1.4.3.1. Повагу до людської гідності, захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм дискримінації за ознакою наявності особливих освітніх потреб, стану здоров'я чи інвалідності або будь-якою іншою ознакою.

1.4.3.2. Отримання якісних освітніх послуг, які враховують особливі освітні потреби та забезпечують максимально можливу індивідуалізацію освітнього процесу.

1.4.3.3. Формування та реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії (за наявності) та індивідуального навчального плану (за потреби).

1.4.3.4. Участь у формуванні індивідуального навчального плану (за потреби), вибір освітніх компонентів у межах, передбачених відповідною освітньо-професійною програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менше 10 відсотків від загальної кількості кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи, передбачених для освітньо-професійної програми фахової передвищої освіти.

1.4.3.5. Справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання, яке передбачає забезпечення розумного пристосування під час оцінювання, у тому числі збільшення часу на оцінювання, використання доступних форматів.

1.4.3.6. Безоплатне забезпечення інформацією для навчання в доступних форматах із використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я.

1.4.3.7. Забезпечення доступності територій, будівель, споруд і приміщень гуртожитків для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення на строк здобуття освіти в порядку, встановленому законодавством.

1.4.3.8. Спеціальний навчальний супровід і вільний доступ до інфраструктури закладу освіти.

1.4.3.9. Самостійне (у разі навчання за власні кошти) чи за згодою відповідної фізичної або юридичної особи (у разі навчання за кошти фізичних або юридичних осіб) збільшення тривалості виконання освітньо-професійної програми за погодженням із закладом освіти, що має бути відображено в договорі про надання освітніх послуг.

1.4.3.10. Створення умов для залучення до всіх заходів закладу освіти, участь у заходах з освітньої, дослідницької, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що здійснюються в Україні та за кордоном, в установленому законодавством порядку із забезпеченням розумного пристосування та з урахуванням особливих освітніх потреб.

1.4.3.11. Забезпечення розумного пристосування (у разі потреби).

1.4.3.12. Забезпечення інших необхідних умов для навчання.

1.4.4. Інклюзивне освітнє середовище – простір Фахового коледжу, у якому забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку студентів з урахуванням їхніх потреб та можливостей, у якому вони можуть вільно пересуватися, навчатися, розвиватися й спілкуватися.

1.4.5. Засновник закладу освіти зобов'язаний забезпечити відповідно до законодавства створення в закладі освіти безперешкодного середовища для учасників освітнього процесу, зокрема для осіб з особливими освітніми потребами, це може бути змішана група – академічна група, у якій студенти навчаються з іншими студентами.

1.4.6. Супровід – система заходів, що мають забезпечити рівний доступ до навчання, тобто усунення або мінімізація проблем у навчанні для студентів. Супровід охоплює процеси підготовки до вступу, допомоги в дотриманні процедури вступу, подальшого навчання у Фаховому коледжі, а також передбачає підтримку зв'язків із випускниками та моніторинг їхнього працевлаштування. Забезпечення супроводу студентів дозволяє їм діяти на рівних з іншими студентами, але без надання переваг.

1.4.7. Фаховий коледж створює умови для осіб з особливими освітніми потребами шляхом забезпечення розумного пристосування та універсального дизайну. З цією метою особи з особливими освітніми потребами, які планують вступити до закладу освіти, або їх батьки (інші законні представники) у строки, визначені у Правилах прийому закладу освіти, подають письмову заяву про необхідність забезпечення розумного пристосування.

1.4.8. Зарахування осіб з особливими освітніми потребами до Фахового коледжу на підставі регіонального замовлення або за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб здійснюється відповідно до законодавства.

1.5. Створення інклюзивної групи у Фаховому коледжі та припинення її діяльності здійснюється відповідно до наказу директора закладу освіти.

1.5.1. Гранична чисельність осіб з особливими освітніми потребами в певній інклюзивній групі встановлюється директором Фахового коледжу з урахуванням вимог до формування академічних груп у закладах фахової передвищої освіти, затверджених МОН України, виходячи з індивідуальних

особливостей здобуття освіти такими особами, освітньо-професійної програми, пристосованості аудиторій тощо, але не може перевищувати 50 відсотків від загальної чисельності осіб з особливими освітніми потребами в такій академічній групі.

1.5.2. Спеціальний навчальний підрозділ допомоги утворюється з метою організації інклюзивного освітнього процесу та спеціального навчального супроводу осіб з особливими освітніми потребами, забезпечення їм доступу до якісної фахової передвищої освіти з урахуванням обмежень життєдіяльності.

1.5.3. Команда спеціального підрозділу утворюється з метою розроблення індивідуального навчального плану для осіб з особливими освітніми потребами, які цього потребують. До складу команди залучаються педагогічні, інші працівники закладу освіти, інші фахівці (за потреби), особи з особливими освітніми потребами або батьки (інші законні представники) таких осіб.

1.5.4. Спеціальний навчальний підрозділ або команда виконує такі завдання:

- співпрацює зі структурними підрозділами Фахового коледжу щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення спеціального навчального супроводу осіб з особливими освітніми потребами;
- розробляє індивідуальний навчальний план осіб з особливими освітніми потребами, проводить моніторинг його виконання, вносить до нього зміни;
- організовує підготовку (підвищення кваліфікації) педагогічних працівників Фахового коледжу;
- консультує та надає методичну допомогу щодо організації освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами;
- провадить інформаційно-просвітницьку діяльність із формування толерантного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами;
- співпрацює із закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями.

1.5.5. Здобуття повної загальної середньої освіти особами з особливими освітніми потребами, які зараховані до закладу освіти на основі базової середньої освіти, здійснюється відповідно до Порядку організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957.

Для осіб з особливими освітніми потребами може передбачатися індивідуальна освітня траєкторія шляхом розроблення та реалізації Фаховим коледжем індивідуального навчального плану.

1.5.6. Прийом на навчання для здобуття фахової передвищої освіти здійснюється на конкурсній основі на підставі Правил прийому до Фахового коледжу, розроблених відповідно до Порядку прийому на навчання до закладів фахової передвищої освіти у відповідному році, затверджених МОН України.

2. Інклюзивне освітнє середовище

2.1. Формування умов для здобуття студентами якісної освіти у Фаховому коледжі реалізується через:

- створення інклюзивного освітнього середовища;
- розвиток матеріально-технічної бази Фахового коледжу з урахуванням потреб студентів;
- забезпечення студентів належним супроводом на всіх етапах взаємодії з Фаховим коледжем;
- організацію освітнього процесу з використанням сучасних інформаційних технологій;
- формування в спільноті Фахового коледжу недискримінаційного ставлення до студентів з особливими освітніми потребами.

2.2. Матеріально-технічна база.

2.2.1. Для комфортного навчання у Фаховому коледжі студенти мають право на доступ до мережі Інтернет, баз даних (бібліотека) з урахуванням розумного пристосування. Студенти мають право використовувати індивідуальні технічні засоби, зокрема слухові апарати, ноутбуки тощо.

2.2.2. Для забезпечення освітнього процесу за умов дистанційного навчання використовується онлайн-платформа дистанційного навчання Фахового коледжу, що містить комплекс навчальних матеріалів за освітніми компонентами освітньо-професійних програм.

2.2.3. Для студентів із проблемами пересування (з вадами опорно-рухового апарату, зору та ін.) освітній процес організовується в навчальних приміщеннях з безбар'єрним доступом.

2.2.4. Спорудження пандусів, установлення спеціальних поручнів уздовж сходинок, забезпечення належної ширини дверей, проходів між партами, створення належних санітарних умов та обладнання санітарних вузлів тощо.

2.2.4. У разі неможливості повного пристосування наявних будівель, споруд та приміщень Фахового коледжу для потреб студентів здійснюється їх розумне пристосування. Освітній процес для осіб з особливими освітніми потребами у Фаховому коледжі організовується таким чином, щоб були використані аудиторії тільки на першому поверсі.

2.2.5. Для організації самостійної роботи студентів бібліотекою Фахового коледжу надається доступ до електронних копій навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів.

2.3. Організація супроводу студентів з особливими освітніми потребами.

2.3.1. Супровід студентів Фахового коледжу реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися з допомогою інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості осіб різних нозологій, їх потреби в компенсації сенсорних вад, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні фактори, що ускладнюють інтеграцію студентів в студентське середовище, потреби у фізичній реабілітації та ін.

2.3.2. Супровід студентів здійснюється за такими напрямками: технічний, педагогічний, психологічний, фізкультурно-спортивний та професійна

адаптація. Усі названі складові системи супроводу вступають у дію поступово й можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

2.3.3. Супровід розпочинається з моменту звернення студентів Фахового коледжу.

2.3.4. Технічний супровід полягає в забезпеченні студентів адаптивними технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Технічний супровід має компенсувати функціональні обмеження студентів і забезпечувати їм доступ до якісної фахової передвищої освіти. Технічний супровід здійснюється відділеннями, на освітніх програмах яких навчаються студенти.

2.3.5. Педагогічний супровід полягає в оптимізації викладання навчального матеріалу студентам у максимально сприйнятливій для них формі, упровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід студентів з метою допомоги в розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніх компонентів. Такий вид супроводу здійснюють відділення, які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів. Для студентів із сенсорними вадами навчальні матеріали переводяться в альтернативний формат, зручний для сприйняття. Це означає застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для студентів методів і способів спілкування, із залученням відповідних фахівців і науково-педагогічних працівників, а також максимально можливе забезпечення доступності інформації в різних форматах.

2.3.6. Психологічний супровід полягає в з'ясуванні психологічних особливостей студентів, зміцненні та збереженні їхнього психологічного здоров'я, надання їм необхідної допомоги з адаптації до інтегрованого освітнього середовища, сприянні особистісному розвитку та передбачає:

- надання психологічної допомоги студентам під час їх адаптації до умов провадження освітнього процесу у Фаховому коледжі;
- підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу, включаючи студентів, педагогічних працівників, представників адміністрації та допоміжного персоналу;
- соціально-психологічну діагностику, моніторинг особистісного розвитку й соціальної ситуації розвитку студентів, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій;
- проєктування й соціально-психологічну корекцію розвитку студентів.

2.3.7. Фізкультурно-спортивний супровід полягає в заохоченні студентів до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участі в змаганнях різного рівня, має на меті зміцнення мотивації до здорового способу життя та передбачає поліпшення психофізичного стану студентів і підвищення їх інтелектуальної працездатності. Супровід здійснюється викладачами фізичної культури.

2.3.8. Професійна адаптація полягає в забезпеченні студентів додатковими можливостями в межах фахової підготовки.

3. Група психолого-педагогічного супроводу

3.1. Для організації та контролю реалізації супроводу у Фаховому коледжі створюється група психолого-педагогічного супроводу, до складу якої залучаються працівники Фахового коледжу, представники адміністрації та фахівці за напрямками супроводу, зазначеними в пункті 2.2.

3.2. Група психолого-педагогічного супроводу виконує такі завдання:

3.2.1. Співпрацює зі структурними підрозділами Фахового коледжу щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення навчального супроводу студентів; розробки індивідуального навчального плану студента.

3.2.2. Проводить моніторинг виконання студентами індивідуального навчального плану, обґрунтовано рекомендує зміни до нього з урахуванням потреб студентів.

3.2.3. Організовує підготовку (підвищення кваліфікації) педагогічних працівників Фахового коледжу для роботи зі студентами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів тощо.

3.2.4. Проводить інформаційно-просвітницьку діяльність із формування толерантного ставлення до студентів.

3.2.5. Співпрацює із закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження діяльності, спрямованої на здійснення супроводу студентів.

3.2.6. Координує роботу заступників директора з навчальної та виховної роботи, керівників академічних груп із питань, пов'язаних з організацією та провадженням інклюзивного навчання.

3.2.7. Забезпечує надання студентам психологічної підтримки.

3.3. Індивідуальний навчальний план студентів розробляється згідно з чинними вимогами. При цьому обов'язковим є врахування рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку студентів (за наявності).

4. Інклюзивні та змішані групи

4.1. Студенти навчаються у Фаховому коледжі в змішаних групах.

5. Фінансування інклюзивного навчання

5.1 Фаховий коледж надає освітні послуги студентам за рахунок коштів державного та обласного бюджету, інших не заборонених законодавством джерел фінансування.

6. Прикінцеві положення

6.1. Положення набирає чинності з моменту його затвердження.

6.2. Контроль за виконанням Положення покладається на заступника директора з навчальної роботи.

6.3. У випадку внесення змін або доповнень у державні нормативно-правові документи, що регламентують питання цього Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність і вступають у дію внесені зміни.

Заступник директора
з навчальної роботи

Людмила ВАСИЛЕНКО

СХВАЛЕНО

Протокол засідання педагогічної
ради Полтавського фахового коледжу
транспортного будівництва
24 лютого 2026 року № 4